

Promemoria

En skyldighet för kommuner och regioner att
anmäla anställda som är misstänkta för brott

Sammanfattning

I denna promemoria föreslås att föreskrifterna om åtalsanmälan i 22 § lagen (1994:260) om offentlig anställning ska gälla även arbetstagare hos kommuner och regioner. Det innebär att kommuner och regioner ska vara skyldiga att till åtal anmäla den som är skäligen misstänkt för att i sin anställning ha begått brott, om misstanken avser tagande av muta enligt 10 kap. 5 a § brottsbalken, grovt tagande av muta enligt 10 kap. 5 c § brottsbalken, tjänstefel eller grovt tjänstefel enligt 20 kap. 1 § brottsbalken, brott mot tystnadsplikt enligt 20 kap. 3 § första stycket brottsbalken, grovt brott mot tystnadsplikt enligt 20 kap. 3 § tredje stycket brottsbalken eller annat brott, om det kan antas föranleda någon annan påföljd än böter. Regeringen har också föreslagit att skyldigheten fr.o.m. den 1 augusti 2026 även ska omfatta missbruk av offentlig ställning och grovt missbruk av offentlig ställning enligt 20 kap. 2 § brottsbalken (prop. 2025/26:217). Förslaget i denna promemoria omfattar även arbetstagare hos kommunalförbund. Förslaget syftar till att förhindra brottslighet i kommuner och regioner.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2027.

Innehållsförteckning

1	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning	4
2	Bakgrund och gällande rätt	5
2.1	Skyldigheten att anmäla statligt anställda som är misstänkta för brott.....	5
2.2	Kommuners och regioners roll i att förebygga och bekämpa brott.....	5
2.3	Korruption och andra oegentligheter i kommuner och regioner.....	6
2.4	Den kommunala självstyrelsen.....	7
2.5	Personuppgiftsbehandling	8
2.5.1	Allmän dataskyddsreglering	8
2.5.2	Brottsdatalagen	10
2.5.3	Åklagarväsendets behandling av personuppgifter.....	10
3	En skyldighet för kommuner och regioner att anmäla anställda som är misstänkta för brott.....	10
4	Personuppgiftsbehandling och sekretess.....	14
4.1	Det finns stöd för personuppgiftsbehandlingen	14
4.2	Sekretess hos kommuner och regioner	17
4.3	Sekretesskyddet hos åklagarväsendet	18
5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	19
6	Konsekvenser	19
6.1	Alternativa lösningar bedöms inte vara tillräckliga.....	19
6.2	Konsekvenser för kommuner och regioner.....	20
6.3	Konsekvenser för statliga myndigheter	21
6.4	Samhällsekonomiska konsekvenser	22
6.5	Övriga konsekvenser	22
7	Författningskommentar	23

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1994:260) om offentlig anställning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Följande föreskrifter i lagen gäller också arbetstagare hos kommuner, regioner och kommunalförbund, nämligen

7–7 c §§ om bisysslor,

23–29 §§ om arbetskonflikter,

38 § om interimistiskt beslut,

42 § första och andra styckena om vissa undantag från lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.

Föreskrifterna i 30 § om periodiska hälsoundersökningar gäller också arbetstagare hos kommuner och regioner.

Följande föreskrifter i lagen gäller också arbetstagare hos kommuner, regioner och kommunalförbund, nämligen

– 7–7 c §§ om bisysslor,

– 22 § om åtalsanmälan,

– 23–29 §§ om arbetskonflikter,

– 38 § om interimistiskt beslut,

och

– 42 § första och andra styckena om vissa undantag från lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

2 Bakgrund och gällande rätt

2.1 Skyldigheten att anmäla statligt anställda som är misstänkta för brott

Lagen (1994:260) om offentlig anställning, förkortad LOA, innehåller regler för arbetstagare hos riksdagen och dess myndigheter samt myndigheterna under regeringen. Av 2 § LOA framgår att vissa av lagens föreskrifter också gäller arbetstagare hos kommuner, regioner och kommunalförbund (i fortsättningen inkluderas kommunalförbund när det anges kommuner och regioner). Det handlar om bestämmelserna om bisysslor i 7–7 c §§, arbetskonflikter i 23–29 §§, interimistiskt beslut i 38 § och vissa undantag från lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet i 42 § första och andra styckena. Utöver det gäller också föreskrifterna om periodiska hälsoundersökningar i 30 § arbetstagare hos kommuner och regioner. De sistnämnda föreskrifterna omfattar dock inte arbetstagare hos kommunalförbund.

Enligt 22 § LOA ska den som är skäligen misstänkt för att i sin anställning ha begått brott anmälas till åtal, om misstanken avser tagande av muta enligt 10 kap. 5 a § brottsbalken, grovt tagande av muta enligt 10 kap. 5 c § brottsbalken, tjänstefel eller grovt tjänstefel enligt 20 kap. 1 § brottsbalken, brott mot tystnadsplikt enligt 20 kap. 3 § första stycket brottsbalken, grovt brott mot tystnadsplikt enligt 20 kap. 3 § tredje stycket brottsbalken eller annat brott, om det kan antas föranleda någon annan påföljd än böter. Regeringen har också föreslagit att skyldigheten fr.o.m. den 1 augusti 2026 även ska omfatta missbruk av offentlig ställning och grovt missbruk av offentlig ställning enligt 20 kap. 2 § brottsbalken (prop. 2025/26:217). Av bestämmelsens ordalydelse framgår att det är fråga om en skyldighet att anmäla brott direkt till åklagare.

Åklagare kan arbeta vid såväl Åklagarmyndigheten som Ekobrottsmyndigheten. Uppräkningen i 22 § LOA omfattar brott som skulle kunna falla under antingen Åklagarmyndighetens eller Ekobrottsmyndighetens ansvarsområde. I det följande används begreppet åklagarväsendet som gemensam beteckning för båda myndigheterna (jfr 1 § första stycket åklagarförordningen [2004:1265]).

2.2 Kommuners och regioners roll i att förebygga och bekämpa brott

Någon motsvarande reglering som den i 22 § LOA finns inte för kommuner och regioner. Kommuner och regioner är dock på många andra sätt involverade i arbetet med att förebygga och bekämpa brott. Som exempel kan följande nämnas.

Kommuner ska bidra till att samhällets samlade brottsförebyggande arbete bedrivs på ett effektivt sätt genom att fullgöra de uppgifter som följer av lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. När regleringen infördes konstaterades att kommunernas brottsförebyggande arbete utgör en del i samhällets samlade insatser för

att förbygga brott och att hur kommunerna arbetar med brottsförebyggande frågor har betydelse för hur framgångsrikt det samlade brottsförebyggande arbetet kan bli (prop. 2022/23:43 s. 14). Av 6 kap. 8 § socialtjänstlagen (2025:400) framgår även att socialnämnden ska arbeta för att förebygga och motverka brottslighet. Bestämmelsen tydliggör att nämnden har ett brottsförebyggande ansvar utöver det generella förebyggande ansvaret och att nämnden genom olika insatser ska arbeta för att förebygga och motverka brottslighet (prop. 2024/25:89 s. 656).

Enligt 6 § bidragsbrottslagen (2007:612) ska bl.a. kommuner göra en anmälan till Polismyndigheten om det kan misstänkas att det har begåtts brott enligt lagen. Bidragsbrottslagen gäller sådana bidrag, ersättningar, pensioner och lån för personligt ändamål som enligt lag eller förordning beslutas av bl.a. en kommun och betalas ut till en enskild person (1 § första stycket bidragsbrottslagen). Utöver bidragsbrottslagen finns det även andra lagar som syftar till att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, bl.a. lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen och lagen (2024:307) om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet.

Sedan den 1 april 2025 finns det också genom lagen (2025:179) om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna en skyldighet för statliga myndigheter, kommuner, regioner och vissa andra att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna i deras brottsbekämpande verksamhet. Av 6 § första stycket samma lag framgår att en kommun eller en region ska lämna en uppgift till en brottsbekämpande myndighet, om uppgiften behövs i den brottsbekämpande verksamheten. Skyldigheten gäller såväl på eget initiativ som på begäran av en brottsbekämpande myndighet (prop. 2024/25:65 s. 102–107, 205 och 207).

Ovanstående regleringar handlar i huvudsak inte om kommuners och regioners roll som arbetsgivare. Regleringarna visar dock att kommuner och regioner redan i dag har en skyldighet att bedriva ett arbete för att förebygga och förhindra brottslighet.

2.3 Korruption och andra oegentligheter i kommuner och regioner

Av 6 kap. 6 § andra stycket kommunallagen (2017:725), förkortad KL, framgår att nämnderna ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig för att förebygga fel och oegentligheter i verksamheten, och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Med intern kontroll avses exempelvis nämndernas bestämmelser om bl.a. fördelning av ansvar och befogenheter, systematiskt ordnade interna kontroller av organisation, redovisningssystem och administrativa rutiner (prop. 2016/17:171 s. 362).

Oegentligheter är ett samlande uttryck för en vid grupp oönskade betenden, såsom korruption och andra förtroendeskadliga ageranden. I uttrycken fel och oegentligheter inbegrips exempelvis avsiktliga och oavsiktliga fel, avvikelser, brister, korruption, otillåten och otillbörlig påverkan, bedrägerier och välfärdsbrottslighet (prop. 2024/25:80 s. 35). Utgångspunkten är att korruption innebär att utnyttja en offentlig ställning

för att uppnå otillbörlig vinning för sig själv eller andra (skr. 2012/13:167, bet. 2013/14:KU4, rskr. 2013/14:53).

Ekonomistyrningsverket (numera Statskontoret) menar att det har skett en förskjutning i synen på risken för oegentligheter i förvaltningen och att det i dag är mer sannolikt att myndigheter utsätts för olika typer av oegentligheter (Ekonomistyrningsverket 2018:20 s. 41). I skrivelsen Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet (skr. 2023/24:67 s. 29) konstateras att otillåten påverkan är ett verktyg för den organiserade brottsligheten att ta kontroll och tillskansa sig fördelar. Enligt Brottsförebyggande rådets (Brå) rapport Otillåten påverkan från kriminella och extremistiska grupperingar – Påverkansförsök mot förtroendevalda och kommunal förvaltning (Brå 2025:4 s. 26 och 94) kan påtryckningsmetoderna ta sig olika uttryck, såsom hotfulla meddelanden, utpressning, trakasserier, förtal, ofredande, misshandel, skadegörelse, korruption eller infiltration.

Kommuner och regioner möter flera utmaningar som skiljer sig från statliga myndigheter på olika sätt. Kommuner och regioner är komplexa politiskt styrda organisationer som ansvarar för många olika verksamheter som kan bedrivas i olika driftsformer. En stor del av verksamheterna består vidare av välfärdsproduktion med nära och dagliga kontakter med brukare och näringsliv. Detta innebär större utmaningar när det gäller att åstadkomma ett effektivt arbete mot korruption jämfört med de statliga myndigheterna. Mindre kommuner kan även i många fall ha begränsade administrativa resurser för att arbeta med frågorna. Företrädare som har ledande befattningar i kommuner och regioner anser att korruption har blivit vanligare i fler sektorer i kommuner och regioner. Korruption kan förekomma inom alla delar av kommuners och regioners verksamhet, men vissa delar kan vara mer utsatta än andra. Byggsektorn och upphandlingar anses vara särskilt riskutsatta, men nya riskområden som välfärdsbrottslighet och otillåten påverkan har tillkommit (Statskontoret 2023:13 s. 7, 11, 14, 19, 46 och 47).

Enligt Statskontoret behöver kommuner och regioner utveckla sina arbetssätt mot korruption för att bättre möta nya utmaningar men också för att hantera redan kända problem. Det finns även behov av förbättrade kontrollfunktioner för att i större utsträckning upptäcka korruption samt rutiner för att göra polisanmälningar vid brottsmisstankar. Enligt myndigheten behöver arbetet utvecklas för att säkerställa att kunskaper sprids och riskmedveten höjs i alla verksamheter. Frågorna om korruption och andra oegentligheter i kommunal verksamhet är enligt myndigheten av sådan vikt att det ska vara självklart för ledningen att se till att de hanteras (samma rapport s. 7, 9, 11 och 71).

2.4 Den kommunala självstyrelsen

Sverige har ett demokratiskt styrelseskick där väljarna i allmänna val direkt eller indirekt utser de förtroendevalda som ska representera dem i bl.a. riksdag, kommun och region (prop. 2018/19:154 s. 5). Enligt 1 kap. 1 § första stycket regeringsformen utgår all offentlig makt i Sverige från folket. Av andra stycket framgår att den svenska folkstyrelsen förverkligas

genom ett representativt och parlamentariskt statskick och genom kommunal självstyrelse. I 1 kap. 7 § regeringsformen anges att det i riket finns kommuner på lokal och regional nivå. Enligt 1 kap. 1 § KL benämns dessa kommuner respektive regioner.

I 14 kap. 1 § regeringsformen anges att beslutanderätten i kommunerna utövas av valda församlingar. Enligt 14 kap. 2 § regeringsformen sköter kommunerna lokala och regionala angelägenheter av allmänt intresse på den kommunala självstyrelsens grund. Närmare bestämmelser om detta finns i lag. På samma grund sköter kommunerna även andra angelägenheter som bestäms i lag. Av 14 kap. 4 § regeringsformen framgår att kommunerna får ta ut skatt för skötseln av sina angelägenheter.

Vid regeringsformens tillkomst betecknades den kommunala självstyrelsen som en av grundstenarna för den svenska demokratin (prop. 1973:90 s. 188 och bet. KU 1973:26 s. 39). Legitimiteten för det politiska systemet stärks av den kommunala självstyrelsen genom att medborgarna ges möjlighet till lokalt och regionalt inflytande samt till ansvarsutkrävande. Självstyrelsen bidrar också till en spridning av den politiska makten i samhället när fler medborgare får möjlighet att vara med och fatta politiska beslut (prop. 2024/25:80 s. 7).

Den kommunala självstyrelsen är inte absolut. Enligt 8 kap. 2 § första stycket 3 regeringsformen beslutar riksdagen genom lag om kommunernas och regionernas befogenheter och åligganden. Graden av självstyrelse avgörs ytterst av formerna för samverkan mellan staten och den kommunala sektorn (se bl.a. prop. 1990/91:117 s. 22 och 23 och bet. 2016/17:KU10 s. 85 och 86). Enligt 14 kap. 3 § regeringsformen bör en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den. Det huvudsakliga syftet med bestämmelsen är att intresset av kommunal självstyrelse under beredningen av lagförslag regelmässigt ska ställas mot de intressen som ligger bakom lagförslaget. Den slutliga bedömningen av hur denna prövning faller ut görs av riksdagen i samband med att den tar ställning till förslaget (se prop. 2009/10:80 s. 212 och 213).

Kommunallagen reglerar kommuners och regioners angelägenheter och grundläggande befogenheter. I lagen finns bestämmelser om bl.a. kommuners och regioners organisation, verksamhetsansvar och beslutsfattande. Dessa bestämmelser utgör grunden för förverkligandet av den kommunala självstyrelsen. Bestämmelser om vilka uppgifter kommuner och regioner har finns också i andra lagar, exempelvis skollagen (2010:800), hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och socialtjänstlagen.

2.5 Personuppgiftsbehandling

2.5.1 Allmän dataskyddsreglering

Sedan den 25 maj 2018 utgör Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), här benämnd EU:s dataskyddsförordning, grunden för personuppgiftsbehandling inom EU. Det huvudsakliga syftet med förord-

ningen är bl.a. att säkerställa en enhetlig skyddsnivå över hela unionen och att undvika avvikelser som hindrar den fria rörligheten av personuppgifter inom den inre marknaden. Förordningen är direkt tillämplig i alla EU:s medlemsstater, men förutsätter och möjliggör samtidigt kompletterande och specificerande nationella bestämmelser av olika slag.

I EU:s dataskyddsförordning finns bl.a. grundläggande principer för behandling av personuppgifter och bestämmelser om t.ex. rättslig grund för behandling av personuppgifter, den registrerades rättigheter, personuppgiftsansvar och tillsyn över personuppgiftsbehandling. Där finns också bestämmelser om när det är tillåtet att behandla s.k. känsliga personuppgifter samt personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och lagöverträdelse som innefattar brott. Den grundläggande principen om att det alltid behöver finnas ändamål med personuppgiftsbehandlingen uttrycks i artikel 5.1 b i förordningen genom att personuppgifter bara får samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Uppgiftsminimering är också en grundläggande princip, som kommer till uttryck i artikel 5.1 c i förordningen, där det anges att personuppgifterna ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas.

För att behandling av personuppgifter ska vara förenlig med EU:s dataskyddsförordning krävs att det finns en rättslig grund för behandlingen. De rättsliga grunderna räknas upp i artikel 6.1 i förordningen. Där anges att behandlingen är tillåten om den är nödvändig bl.a. för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige (c), för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning (e) eller för ändamål som rör den personuppgiftsansvariges eller en tredje parts berättigade intressen, om inte den registrerades intressen eller grundläggande rättigheter och friheter väger tyngre och kräver skydd av personuppgifter, särskilt när den registrerade är ett barn (f). Enligt artikel 6.3 första stycket i förordningen ska grunden för behandlingen enligt artikel 6.1 c och e fastställas i unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av.

Kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning finns i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, benämnd dataskyddslagen, och förordningen (2018:219) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning. Av 1 kap. 2 § dataskyddslagen framgår att bestämmelserna i EU:s dataskyddsförordning och dataskyddslagen även gäller vid behandling av personuppgifter som utgör ett led i en verksamhet som inte omfattas av unionsrätten. Enligt 2 kap. 2 § dataskyddslagen får personuppgifter behandlas med stöd av artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning, om behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse som följer av lag eller annan författning, av kollektivavtal eller av beslut som har meddelats med stöd av lag eller annan författning. För att en sådan uppgift av allmänt intresse ska anses finnas är det tillräckligt att det framgår av författningen att en viss behandling av personuppgifter är tillåten.

EU:s dataskyddsförordning är inte tillämplig på den behandling av personuppgifter som behöriga myndigheter utför i syfte att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga

påföljder (artikel 2.2 d). För personuppgiftsbehandling inom detta område gäller i stället Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF, i fortsättningen benämnt dataskyddsdirektivet.

2.5.2 Brottsdatalagen

Dataskyddsdirektivet har genomförts i Sverige i huvudsak genom brottsdatalagen (2018:1177). I 2 kap. brottsdatalagen finns det bestämmelser om grundläggande krav på personuppgiftsbehandling, bl.a. bestämmelser om rättslig grund för behandlingen. Enligt 2 kap. 1 § brottsdatalagen får personuppgifter behandlas om det är nödvändigt för att en behörig myndighet ska kunna utföra sin uppgift att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott, verkställa straffrättsliga påföljder eller upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

2.5.3 Åklagarväsendets behandling av personuppgifter

För åklagarväsendet gäller lagen (2018:1697) om åklagarväsendets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område och förordningen (2018:1738) om åklagarväsendets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område. Regleringen innehåller preciseringar, undantag och avvikelser från brottsdatalagen.

Enligt 2 kap. 1 § om åklagarväsendets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område får personuppgifter behandlas om det är nödvändigt för att en behörig myndighet ska kunna utföra en uppgift bestående i att förebygga eller förhindra brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott, handlägga frågor om ändring eller verkställighet av straffrättsliga påföljder, handlägga frågor som rör upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller fullgöra förpliktelser som följer av internationella åtaganden.

3 En skyldighet för kommuner och regioner att anmäla anställda som är misstänkta för brott

Förslag

Kommuner och regioner ska på samma sätt som statliga myndigheter vara skyldiga att till åtal anmäla den som är skäligen misstänkt för att i sin anställning ha begått brott. Skyldigheten ska även omfatta arbetstagare hos kommunalförbund.

Skälen för förslaget

Det behövs ett mer strukturerat arbete mot korruption och andra oegentligheter i kommunal verksamhet

Korruption och otillåten påverkan är skadligt för ekonomin, för allmänhetens förtroende för det offentliga och i förlängningen för demokratin (prop. 2023/24:1 utg.omr. 2 avsnitt 4.5.1). Kommuner och regioner har ett omfattande ansvar för välfärden, bl.a. för utbildning och hälso- och sjukvård. De har dessutom en roll som beslutsfattare för olika former av bidrag och tillstånd, se t.ex. 4 kap. 1 § och 12 kap. 1 § socialtjänstlagen och 8 kap. 1 § alkohollagen (2010:1622). Den kommunala verksamheten finansieras i huvudsak genom kommunala skatteintäkter. Med hänsyn till den centrala ställning som kommuner och regioner har i den offentliga förvaltningen är det av stor vikt att allmänheten har förtroende för verksamheten. Det är därför viktigt att förebygga och förhindra korruption och andra oegentligheter i den kommunala verksamheten.

Korruption kan förekomma inom alla delar av kommuners och regioners verksamhet, och företrädare som har ledande befattningar i kommuner och regioner bedömer att korruption har blivit vanligare i fler sektorer (se avsnitt 2.3). För att kommuner och regioner effektivt ska kunna hantera både nya och redan kända risker bedöms det finnas ett behov av att förbättra arbetet mot korruption och andra oegentligheter i kommunal verksamhet och göra det mer strukturerat.

Skyldigheten att anmäla statligt anställda som är misstänkta för brott

Skyldigheten för statliga myndigheter att anmäla vissa brott till åtal infördes genom den numera upphävda allmänna verksstadgan (1955:3). Anmälningsskyldigheten fördes sedan över till den numera upphävda statstjänstemannalagen (1965:274). Av förarbetena till den lagen framgår att det främsta syftet med skyldigheten var att vissa allvarligare och svårutredda brott skulle prövas av allmän domstol i stället för i den mindre säkra disciplinära straffprocessen (prop. 1965:60 s. 301). När statstjänstemannalagen ersattes av den numera upphävda lagen (1976:600) om offentlig anställning fördes skyldigheten i allt väsentligt utan ändring över till den lagen (prop. 1975/76:105 bilaga 2 s. 224, 258 och 259). Skyldigheten finns numera i LOA.

I förarbetena till LOA konstateras att anmälningsskyldigheten ger en klar och tydlig signal om hur myndigheterna ska se på misstankar om brottslig verksamhet i anställningar inom det statliga området och att misstankarna ska utredas och eventuella brott ska beivras. Det konstateras att det inte får förekomma misstanke om att myndigheterna försöker sopa missförhållanden under mattan, eftersom det allvarligt skulle kunna skada förtroendet för de statliga myndigheterna och därmed deras möjligheter att utföra sina uppgifter (prop. 1993/94:65 s. 89).

En motsvarande skyldighet för kommuner och regioner att anmäla misstänkta brott har efterfrågats från flera håll

För att rusta samhället mot riskerna för korruption och otillåten påverkan krävs breda insatser från samhällets alla aktörer. Nationella antikorrupsions- och immaterialrättsgruppen konstaterar i en rapport (Polismyndigheten, Korruption i Sverige – en lägesbild, 2025, s. 6 och 16) att

kommuner och regioner står för endast 14 anmälningar av de totalt 39 korruptionsärenden som rör den delen av offentlig sektor, vilket bedöms som anmärkningsvärt. I rapporten görs bedömningen att statistiken förstärker behovet av att införa en motsvarande anmälningsplikt för kommuner och regioner som gäller för statlig sektor.

Brå rekommenderar i sin rapport om otillåten påverkan från kriminella och extremistiska grupperingar att det bör övervägas om anmälningskyldigheten som finns för statlig sektor enligt 22 § LOA också ska omfatta kommuner (Brå 2025:4 s. 104). Mot bakgrund av bl.a. Nationella anti-korruptions- och immaterialrättsgruppens rapport föreslår vidare Produktivitetskommissionen i betänkandet Fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025:96 s. 433) att kommuner och regioner ska omfattas av en obligatorisk anmälningskyldighet för korruptionsbrott. Kommissionen konstaterar bl.a. att merparten av den korruptionskänsliga offentliga verksamheten bedrivs i kommuner och regioner samt att kommunsektorn genomför ett stort antal upphandlingar och handlägger en stor del av den offentliga sektorns myndighetsutövning, däribland bidragsbeslut, markanvisning och bygglov, vilka är kända riskområden för korruption. Även OECD rekommenderar i en rapport (OECD Integrity Review of Sweden, 2025, s. 73) Sverige att införa en anmälningskyldighet.

Inom ramen för regeringens handlingsplan mot korruption och otillåten påverkan 2024–2027 gavs myndigheterna i forumet för samverkan mot korruption i uppdrag att ta fram förslag till åtgärder som regeringen kan vidta för att stärka det korruptionsförebyggande arbetet i den offentliga förvaltningen. Ett av förslagen som forumet för samverkan mot korruption redovisar i en rapport (Statskontoret 2025:17 s. 81–83) är en skyldighet för kommuner och regioner att anmäla misstankar om korruptionsbrott. I rapporten görs bedömningen att avsaknaden av en sådan lagstadgad anmälningsplikt medför en omotiverad skillnad i synen på hur misstänkt korruptionsbrottslighet ska hanteras i offentlig sektor.

Det bör införas en skyldighet för kommuner och regioner att anmäla anställda som är misstänkta för brott

Kommuner och regioner spelar en viktig roll i arbetet med att förhindra och bekämpa brott. Sedan den 1 april 2025 är de också skyldiga att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna enligt lagen om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna. I dagsläget omfattas de dock inte av bestämmelsen om åtalsanmälan i 22 § LOA (se avsnitt 2.1 och 2.2). Det finns inte heller någon allmän skyldighet att anmäla brott till åtal, utan skyldigheten finns bara när det är särskilt föreskrivet (prop. 1993/94:65 s. 88).

Redan i dag ska kommuner och regioner tillämpa bl.a. bestämmelserna i 7–7 c §§ LOA om bisysslor. I samband med införandet av den skyldigheten uttalades i förarbetena (prop. 2000/01:147 s. 16 och 17) bl.a. att förbudet mot förtroendeskadliga bisysslor syftar till att upprätthålla allmänhetens förtroende för den saklighet och opartiskhet som grundlagen kräver av förvaltningen, ett intresse som gör sig gällande med samma styrka på det kommunala området som på det statliga. Ett förbud för offentliganställda att ha förtroendeskadliga bisysslor bedömdes vara så viktigt för förtroendet för den offentliga förvaltningen att det ansågs

motiverat att reglera det enhetligt i lag för alla offentliganställda, inklusive arbetstagare hos kommuner och regioner.

På samma sätt som vad gäller bisysslor bedöms det saknas anledning att göra skillnad på om en brottsmisstänkt anställd arbetar i staten eller i kommunal verksamhet. Såväl staten som kommuner och regioner ansvarar för upphandlingar, myndighetsutövning och förvaltning av skattemedel. De syften som ligger bakom införandet av 22 § LOA för statliga myndigheter kan därmed göras gällande med samma styrka för kommuner och regioner. En sådan anmälningsskyldighet har också ett viktigt signalvärde. Det visar att samhället ser allvarigt på brottslighet som begås inom ramen för offentliga anställningar, oavsett inom vilken typ av offentlig verksamhet som brottet begås.

En anmälningsskyldighet kan också förväntas ha en brottsförebyggande effekt, genom att det blir tydligare att hela den offentliga förvaltningen har en enad syn om vikten av att motverka brottslighet och anmäla misstänkta brott. I dagsläget finns det en risk att en anställd som misstänks för brott i en kommun eller region erbjuds ett avgångsvederlag i stället för att anmälas till åtal (jfr Statskontoret 2025:17 s. 82). Om misstankarna är korrekta innebär det att personen på nytt kan söka anställning inom det offentliga utan att de tidigare misstankarna kommer fram vid en registerkontroll.

En anmälningsskyldighet för kommuner och regioner bedöms dessutom stärka den enskilde arbetstagarens rättssäkerhet. En anmälningsskyldighet skulle medföra att misstankarna prövas av rättsväsendet och att arbetstagaren därmed får en rättssäker prövning och möjlighet att bli rentvådd vid felaktiga misstankar, i stället för mindre säkra disciplinära processer (jfr prop. 1965:60 s. 301 och prop. 1993/94:65 s. 88).

Mot denna bakgrund bör det införas en skyldighet för kommuner och regioner att på samma sätt som statliga myndigheter anmäla den som är skäligen misstänkt för att i sin anställning ha begått brott till åtal. Det saknas anledning att behandla kommuner och regioner annorlunda än statliga myndigheter i detta avseende. Skyldigheten bör därför omfatta samma sorts brottslighet som anges i 22 § LOA. Skyldigheten bör även omfatta arbetstagare hos kommunalförbund.

Skyldigheten bör införas i lagen om offentlig anställning

En åtalsanmälningsskyldighet för kommuner och regioner som motsvarar den som gäller för statliga myndigheter skulle kunna införas på olika sätt. En lösning skulle kunna vara att i kommunallagen införa en ny bestämmelse som motsvarar 22 § LOA. Kommunallagen reglerar dock framför allt kommuners och regioners angelägenheter och grundläggande befogenheter. I lagen finns bestämmelser om bl.a. kommuners och regioners organisation, verksamhetsansvar och beslutsfattande. Lagen reglerar däremot inte kommunernas och regionernas roll som arbetsgivare. Det bedöms därför inte lämpligt att ta in den föreslagna regleringen i lagen.

I 2 § LOA finns redan i dag en uppräkningslista av vilka föreskrifter i lagen som gäller arbetstagare hos kommuner och regioner. Samma skäl som för varför statliga arbetstagare ska anmälas till åtal vid misstänkt brottslighet gör sig också gällande för arbetstagare hos kommuner och regioner. Genom att ta in den föreslagna anmälningsskyldigheten i den lagen kommer

dessutom även framtida ändringar i anmälningsskyldigheten att omfatta arbetstagare såväl i staten som i kommuner och regioner direkt, utan att regleringen behöver ändras i flera författningar. Den föreslagna skyldigheten bör därför regleras i den lagen.

Någon reglering om hur skyldigheten ska fullgöras behövs inte

För de statliga myndigheterna finns viss reglering om hur skyldigheten att anmäla till åtal i 22 § LOA ska uppfyllas. Om det finns en personalansvarsnämnd vid myndigheten är det exempelvis enligt 25 § myndighetsförordningen (2007:515) nämnden som ska pröva frågor om åtalsanmälan.

Kommuner och regioner är, inom de ramar som ges i bl.a. kommunallagen, organiserade på många olika sätt. Det är också kommunerna och regionerna själva som beslutar om ansvarsfördelning, arbetssätt och rutiner m.m. beträffande den kommunala organisationen och verksamheten (prop. 2024/25:80 s. 21). Detta är ett uttryck för den kommunala självstyrelsen. Regleringen bör därför ge utrymme för lokal anpassning och kunna utformas med hänsyn till respektive kommuns och regions speciella förutsättningar (jfr prop. 2024/25:80 s. 23 och prop. 2016/17:171 s. 182). Mot denna bakgrund bedöms det inte lämpligt att närmare reglera hur skyldigheten att anmäla till åtal ska uppfyllas. Någon sådan reglering finns inte heller i närliggande regleringar, såsom bidragsbrottslagen och lagen om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna. Genom förslaget ges kommunerna och regionerna dock ett utpekat ansvar och en ordning att utgå från vid utformningen av arbetet.

4 Personuppgiftsbehandling och sekretess

4.1 Det finns stöd för personuppgiftsbehandlingen

Bedömning

Det behöver inte införas någon ytterligare reglering av personuppgiftsbehandlingen med anledning av förslaget om en anmälningsskyldighet.

Skälen för bedömningen

Förslagen bedöms innebära en ökad personuppgiftsbehandling

Det aktuella förslaget syftar till att kommuner och regioner i större utsträckning än i dag ska anmäla arbetstagare som misstänks för brott i sin anställning till åklagarväsendet. Som framgår av avsnitt 3 talar statistiken för att det finns ett mörkertal och att en anmälningsskyldighet skulle leda till ytterligare anmälningar. Behandlingen av personuppgifter bedöms därför komma att öka om förslaget genomförs. Den anmälan om åtal som föreslås bli obligatorisk kommer att innehålla personuppgifter i form av bl.a. identifikationsuppgifter och brottsmisstanke. Det ökade informationsflödet bedöms därmed medföra en ökad personuppgiftsbehandling såväl hos den kommun eller region som lämnar information som hos

åklagarväsendet. I de flesta fall är det dock inte fråga om en ny form av personuppgiftsbehandling. Kommuner och regioner är nämligen redan i dag skyldiga att lämna uppgifter till åklagarväsendet enligt lagen om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna.

Personuppgiftsbehandlingen hos kommuner och regioner

Den föreslagna anmälningsskyldigheten medför krav på behandling av personuppgifter hos kommuner och regioner för att kunna hantera uppgiftslämnandet till åklagarväsendet. Informationsinnehavarna tillämpar i regel EU:s dataskyddsförordning och dataskyddslagen när de lämnar personuppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna (jfr prop. 2024/25:65 s. 182). För att behandling av personuppgifter ska vara förenlig med dataskyddsförordningen krävs att det finns en rättslig grund för behandlingen (se avsnitt 2.5). En sådan rättslig grund kan enligt artikel 6.1 i förordningen vara bl.a. att behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige (c) eller att behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller utgör ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning (e).

En uppgiftsskyldighet innebär en sådan rättslig förpliktelse som avses i artikel 6.1 c i EU:s dataskyddsförordning. För att en rättslig förpliktelse ska utgöra en rättslig grund för behandling av personuppgifter måste syftet med behandlingen vara fastställt i den rättsliga grunden (artikel 6.3 i dataskyddsförordningen). Detta framgår även av 2 kap. 1 § dataskyddslagen, som tydliggör att personuppgifter får behandlas med stöd av artikel 6.1 c i EU:s dataskyddsförordning, om behandlingen är nödvändig för att den personuppgiftsansvarige ska kunna fullgöra en rättslig förpliktelse som följer av lag eller annan författning, av kollektivavtal eller av beslut som har meddelats med stöd av lag eller annan författning. Den föreslagna anmälningsskyldigheten är begränsade till uppgifter som är av betydelse för att kunna göra en anmälan till åklagarväsendet. Skyldigheten bedöms vara utformad på ett sådant sätt att kravet på syfte i artikel 6.3 i EU:s dataskyddsförordning är uppfyllt. Den personuppgiftsbehandling som följer av anmälningsskyldigheten har därmed rättslig grund med stöd av artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen och 2 kap. 1 § dataskyddslagen.

Anmälningsskyldigheten som föreslås innebär att åklagarväsendet får tillgång till uppgifter som behövs för att aktuell myndighet ska kunna utföra sitt arbete med anledning av anmälan. Den personuppgiftsbehandling som uppgiftslämnandet innebär är nödvändig med hänsyn till behovet av att skydda den offentliga verksamheten från brottsligt utnyttjande och effektivisera arbetet med att upptäcka, förhindra och förebygga brott, och uppfyller därmed ett mål av allmänt intresse (jfr prop. 2024/25:65 s. 182 och 183 samt prop. 2022/23:34 s. 156). Uppgiftslämnandet är nödvändigt för att säkerställa att åklagarväsendet ska kunna utreda och lagföra misstänkt brottslighet. Det finns därmed även en rättslig grund för behandlingen hos kommunerna och regionerna enligt artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning och 2 kap. 2 § dataskyddslagen.

Den föreslagna anmälningsskyldigheten kan även medföra personuppgiftsbehandling av uppgifter om lagöverträdelser. Stöd för den behandling som då utförs av berörda aktörer finns i artikel 10 i EU:s dataskyddsför-

ordning, som kompletteras av 3 kap. 8 § dataskyddslagen. Enligt 3 kap. 8 § dataskyddslagen får myndigheter behandla uppgifter om lagöverträdelser. Det innebär att kommunerna och regionerna kan behandla personuppgifter om lagöverträdelser (prop. 2017/18:105 s. 97–101).

Sammantaget bedöms det finnas stöd för den personuppgiftsbehandling som kommunerna och regionerna kommer att behöva utföra med anledning av förslaget.

Personuppgiftsbehandlingen hos åklagarväsendet

Genom att införa en anmälningsplikt för kommuner och regioner skapas en mer heltäckande förmåga att upptäcka angrepp mot den offentliga verksamheten. Det behövs för att komma till rätta med brottslighet i verksamheten, vilket skadar offentliga finanser och riskerar att urholka förtroendet för institutionerna. Vid behandling av personuppgifter som utförs av behöriga myndigheter i syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet, utreda eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder gäller brottsdatalagen (1 kap. 2 § samma lag). Brottsdatalagen kompletteras av lagen om åklagarväsendets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område. Det finns således rättslig grund även för den personuppgiftsbehandling som aktualiseras hos åklagarväsendet med anledning av förslaget, se 2 kap. 1 och 2 §§ lagen om åklagarväsendets behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område (jfr prop. 2024/25:65 s. 183 och 184).

Förslaget kan medföra behandling av känsliga personuppgifter

Personuppgifter som avslöjar ras, etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening eller som rör hälsa, sexualliv eller sexuell läggning utgör känsliga personuppgifter och får som huvudregel inte behandlas (artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning).

Den nya anmälningskyldigheten kan medföra behandling av känsliga personuppgifter. Sådana uppgifter är som huvudregel förbjudna att behandla. Undantag från förbudet framgår bl.a. av artikel 9.2 g i EU:s dataskyddsförordning som kompletteras av 3 kap. 3 § dataskyddslagen. Enligt 3 kap. 3 § dataskyddslagen får känsliga personuppgifter behandlas av en myndighet med stöd av artikel 9.2 g i EU:s dataskyddsförordning om uppgifterna har lämnats till myndigheten och behandlingen krävs enligt lag, t.ex. bestämmelser om hantering av allmänna handlingar. Med myndighet avses samtliga statliga och kommunala organ, utom riksdagen och de beslutande kommunala församlingarna. Vidare avses andra aktörer som enligt tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL jämföras med myndigheter. Känsliga personuppgifter får också behandlas om behandlingen är nödvändig för handläggningen av ett ärende. En myndighet får därutöver behandla känsliga personuppgifter om behandlingen är nödvändig med hänsyn till ett viktigt allmänt intresse och inte innebär ett otillbörligt intrång i den registrerades personliga integritet. Detta tar sikte på en myndighets faktiska handlande.

Verksamhet som innefattar myndighetsutövning är ett viktigt allmänt intresse. Det är också ett viktigt allmänt intresse att myndigheter, även utanför området för myndighetsutövning, kan bedriva den verksamhet som

tydligt faller inom ramen för deras befogenheter på ett korrekt, rättssäkert och effektivt sätt (prop. 2023/24:85 s. 59). Den personuppgiftsbehandling som anmälningsskyldigheten medför bedöms vara nödvändig för de berörda aktörerna att utföra sina ordinarie uppdrag och därmed för att motverka fusk, regelöverträdelse och brottslighet. Detta bedöms vara ett viktigt allmänt intresse. Ytterst är det dock den personuppgiftsansvarige som får bedöma om en behandling av personuppgifter är förenlig med dataskyddsregleringen. I registerförfattningar kan det även finnas särskilda bestämmelser om hantering av känsliga personuppgifter som är anpassade efter respektive aktörs verksamhet.

I de flesta fall bör det vidare vara aktuellt med behandling av personnummer. Av 3 kap. 10 § dataskyddslagen följer att personnummer får behandlas utan samtycke endast när det är klart motiverat med hänsyn till ändamålet med behandlingen, vikten av en säker identifiering eller något annat beaktansvärt skäl. De integritetsrisker som följer av förslaget bedöms inte mer omfattande än vad som är nödvändigt för att nå syftet med förslaget. Förslaget står således i proportion till det eftersträvade syftet. Behandlingen av personnummer får vidare anses vara klart motiverad på det sätt som krävs i 3 kap. 10 § dataskyddslagen. Sådan personuppgiftsbehandling får därmed anses vara förenlig med dataskyddslagen och det är därför inte nödvändigt med någon särreglering.

4.2 Sekretess hos kommuner och regioner

Bedömning

Det behöver inte införas någon ny sekretessbestämmelse som skyddar uppgifter hos kommuner och regioner.

Skälen för bedömningen

Den föreslagna anmälningsskyldigheten bedöms främst innebära en insamling och bearbetning av sådana uppgifter som kommunen eller regionen redan har. Det kan dock inte uteslutas att skyldigheten även medför ett visst utredningsarbete och insamlande av ytterligare uppgifter.

Bestämmelser om sekretess finns i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL. I 21 kap. OSL finns bestämmelser om sekretess till skydd för uppgifter om enskildas personliga förhållanden oavsett i vilket sammanhang uppgiften förekommer, bl.a. vad gäller enskildas hälsotillstånd och förföljda personer. Det finns vidare bestämmelser om sekretess i personaladministrativ verksamhet i 39 kap. OSL. De uppgifter som kommer att hanteras av kommuner och regioner med anledning av förslaget bedöms mot denna bakgrund få ett tillräckligt starkt skydd. Det bedöms därför inte finnas behov av att införas någon ny sekretessbestämmelse för att skydda uppgifterna som kommuner och regioner kommer att lämna till åklagarväsendet med anledning av den föreslagna anmälningsskyldigheten.

4.3 Sekretesskyddet hos åklagarväsendet

Bedömning

Det behöver inte införas någon ny sekretessbestämmelse som skyddar uppgifter hos åklagarväsendet.

Skälen för bedömningen

När en myndighet lämnar över sekretessbelagd information till en annan myndighet följer som huvudregel sekretessen inte med till den mottagande myndigheten. I förarbetena till den numera upphävda sekretesslagen har detta främst motiverats med att behovet av sekretess inte enbart kan bestämmas med hänsyn till sekretessintresset. I stället måste behovet också vägas mot intresset av insyn i myndigheternas arbete, vilket kan skilja sig åt från myndighet till myndighet (prop. 1979/80:2 Del A s. 75 och 76). Samma uppgift kan därför ha ett mer eller mindre starkt skydd beroende på vilken myndighet som förvarar uppgiften, både när det gäller sekretessens omfattning och dess styrka.

Av 7 kap. 2 § OSL framgår att sekretess gäller hos den mottagande myndigheten endast om sekretess följer av en primär sekretessbestämmelse som är tillämplig hos den mottagande myndigheten eller av en bestämmelse om överföring av sekretess. En primär sekretessbestämmelse är enligt 3 kap. 1 § OSL en bestämmelse om sekretess som en myndighet ska tillämpa på grund av att bestämmelsen riktar sig direkt till myndigheten eller omfattar en viss verksamhetstyp eller en viss ärendetyp som hanteras hos myndigheten eller omfattar vissa uppgifter som finns hos myndigheten.

Uppgifter som kan delas med stöd av förslaget ska användas i åklagarväsendets arbete med att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller för att utreda eller lagföra brott. Som utgångspunkt kommer därför uppgifter som tas emot av åklagarväsendet att omfattas av sekretessbestämmelser till skydd för myndighetens egen verksamhet, bl.a. skydd för förundersöknings- och underrättelseverksamhet enligt 18 kap. 1 och 2 §§ OSL. Uppgifter om enskilda personliga och ekonomiska förhållanden omfattas som regel av sekretess enligt 35 kap. 1 § OSL hos åklagarväsendet. De uppgifter som kommer att lämnas till åklagarväsendet bedöms därför få ett tillräckligt starkt skydd (jfr prop. 2024/25:65 s. 186–188). Det bedöms därför inte finnas behov av att införas någon ny sekretessbestämmelse för att skydda uppgifterna som kommuner och regioner kommer att lämna till åklagarväsendet med anledning av den föreslagna anmälningsskyldigheten.

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag

Lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2027.

Bedömning

Det finns inte behov av några övergångsbestämmelser.

Skälen för förslaget och bedömningen

Eftersom de föreslagna ändringarna syftar till att förhindra brottslighet i kommuner och regioner är det angeläget att ändringarna kan träda i kraft så snart som möjligt. Det är samtidigt viktigt att kommunerna och regionerna ges tid att anpassa sig efter de nya reglerna. Mot denna bakgrund, och med hänsyn till de återstående stegen i lagstiftningsprocessen, bör lagändringarna träda i kraft den 1 juli 2027.

Lagändringarna bedöms inte vara sådana att de motiverar särskilda övergångsbestämmelser.

6 Konsekvenser

6.1 Alternativa lösningar bedöms inte vara tillräckliga

Den föreslagna anmälningsskyldigheten utgör ett komplement till kommunernas och regionernas uppgiftsskyldighet enligt lagen om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna. I avsnitt 3 konstateras att det finns ett behov av att förbättra kommunernas och regionernas arbete mot korruption och andra oegentligheter. Det aktuella förslaget bedöms utgöra en lämplig och proportionerlig åtgärd i förhållande till syftet att få kommuner och regioner att i större utsträckning än i dag anmäla misstankar om att anställda begått brott.

Ett alternativ till förslaget skulle kunna vara att inte införa en anmälningsskyldighet för kommuner och regioner. Det bedöms dock angeläget att säkerställa att kommuner och regioner anmäler misstänkt brottslighet hos anställda i samma utsträckning som statliga myndigheter. Det bedöms därför inte vara ett lämpligt alternativ att inte göra något.

Ett annat alternativ skulle kunna vara att införa en anmälningsskyldighet för färre brott än de som räknas upp i 22 § LOA. Det bedöms dock rimligt att ställa samma krav på arbetstagare hos kommuner och regioner som på statligt anställda. Den uppräknade som finns i 22 § LOA bedöms vara väl avvägd både vad gäller de uppräknade brotten och den allmänna regeln om brott som kan antas leda till någon annan påföljd än böter. Att införa en

mer begränsad anmälningsskyldighet än den som redan finns för statliga myndigheter bedöms mot denna bakgrund inte uppnå syftet med förslaget.

Kommuner och regioner är redan i dag skyldiga att säkerställa att det finns en intern kontroll som är tillräcklig för att förebygga fel och oegentligheter i verksamheten (avsnitt 2.3). Ett ytterligare alternativ till förslaget skulle därför kunna vara att tydliggöra att den interna kontrollen även ska vara tillräcklig för att förhindra sådan brottslighet som anges i 22 § LOA. En sådan lösning ligger dock mycket nära det som redan i dag omfattas av uttrycket oegentligheter (jfr prop. 2024/25:80 s. 35). En sådan reglering skulle dessutom även framöver lämna till respektive kommun och region att själva bedöma på vilket sätt den interna kontrollen är tillräcklig för att förhindra sådan brottslighet. Syftet med det nu aktuella förslaget om att kommuner och regioner ska ha motsvarande anmälningsskyldighet som statliga myndigheter skulle då inte uppnås.

Inte heller i övrigt har något mindre ingripande alternativ kunnat identifieras som uppnår samma syfte som den föreslagna anmälningsskyldigheten.

6.2 Konsekvenser för kommuner och regioner

Förslaget om en anmälningsskyldighet innebär en skyldighet för kommuner och regioner att anmäla vissa brott till åtal. Denna nya skyldighet utgör en inskränkning i den kommunala självstyrelsen. En sådan inskränkning bör inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den. Inskränkningen som regleringen innebär ska vägas mot intresset av att införa den (se avsnitt 2.4).

Kommuner och regioner är redan i dag skyldiga att enligt lagen om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna lämna uppgifter som behövs i deras verksamhet. Kommuner och regioner är även skyldiga att säkerställa att det finns en intern kontroll som är tillräcklig för att förebygga fel och oegentligheter i verksamheten (se avsnitt 2.2 och 2.3). Kommuner och regioner har, i likhet med statliga myndigheter, en viktig roll i arbetet med att förhindra och bekämpa brott. Den nuvarande ordningen, där dessa inte omfattas av skyldigheten att anmäla arbetstagare som är skäligen misstänkt för att i sin anställning ha begått brott, innebär en omotiverad skillnad i lagstiftningen. Förslaget innebär att kommuner och regioner också får en skyldighet att anmäla vissa brott till åtal, på motsvarande sätt som redan i dag gäller för statliga myndigheter. Förslaget reglerar dock inte deras verksamhet i övrigt (se avsnitt 3). Den föreslagna anmälningsskyldigheten gäller endast vid skäligen misstanke och för vissa särskilt utpekade brott eller brott som kan antas leda till någon annan påföljd än böter.

Förslaget bedöms enbart innebära en begränsad inskränkning i den kommunala självstyrelsen. Förslaget bedöms vara väl avvägt och bedöms i förlängningen kunna stärka kommunernas och regionernas arbete mot brottslighet. Det bedöms inte finnas några mindre ingripande åtgärder som är tillräckliga för att kunna uppfylla syftet med förslaget (se avsnitt 6.1). Den inskränkning i den kommunala självstyrelsen som förslaget innebär bedöms därmed vara proportionerlig.

Den kommunala finansieringsprincipen innebär att kommuner inte ska åläggas nya uppgifter utan att de samtidigt får möjlighet att finansiera dessa på annat sätt än genom höjda skatter (prop. 1991/92:150, bet. 1991/92:FiU29, rskr. 1991/92:345).

Den föreslagna anmälningsskyldigheten utgör ett nytt åliggande för kommuner och regioner. Den nya skyldigheten bedöms även innebära en ökning av antalet ärenden som ska anmälas till åtal. Antalet anmälda korruptionsbrott från kommunsektorn uppgår till i genomsnitt ca 25 ärenden per år (Statskontoret 2023:13 s. 38), vilket är ungefär lika många ärenden som från de statliga myndigheterna. Kommunsektorn är dock omkring fem gånger större än de statliga myndigheterna och det finns inget som talar för att fler brott begås inom ramen för statliga tjänster än för kommunala tjänster. Med beaktande av detta uppskattas en anmälningsplikt för kommuner och regioner innebära ca fyra gånger fler anmälningar per år. Enligt Arbetsgivarverkets statistik om personalansvarsärenden anmälde statliga myndigheter 69 ärenden till åtal 2025 (Fi2026/00895). Mot denna bakgrund bör förslaget som högst leda till 300 ytterligare anmälningar per år. Den föreslagna skyldigheten kan även medföra ett visst mått av merarbete i form av utredningar i ärenden som inte leder till åtalsanmälningar.

Förslaget ställer inte upp några formkrav för hur en anmälan ska göras. För en anmälan krävs inte heller någon annan bedömning än att det finns skäligen misstanke för det aktuella brottet. Därutöver får visst arbete med att ta fram den information som behövs vid en anmälan anses omfattas av den interna kontroll som kommuner och regioner redan är skyldiga att ha enligt 6 kap. 6 § andra stycket KL. Sammantaget bedöms en anmälan ta som mest 2 timmar i anspråk till en kostnad om ca 600 kronor per timme. Den totala kostnaden uppskattas därmed till totalt ca 360 000 kronor.

Det aktuella förslaget utgör ett komplement till kommunernas och regionernas uppgiftsskyldighet enligt lagen om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna. Eftersom förslaget endast medför marginella kostnader och kommunerna och regionerna i samband med införandet av den lagen kompenserades med 20 miljoner kronor per år för att finansiera uppgiftsskyldigheten (prop. 2024/25:1 utg.omr. 25 avsnitt 2.8) bedöms det inte finnas behov av någon ekonomisk reglering till följd av anmälningsskyldigheten.

6.3 Konsekvenser för statliga myndigheter

Förslaget om en anmälningsskyldighet för kommuner och regioner förväntas leda till att fler brott anmäls, varför förslaget kan få konsekvenser för brottsbekämpande och rättsvårdande myndigheter samt domstolar. Det kan också leda till ett visst mått av merarbete för utredningar i ärenden som inte leder till åtal. Den ökade behandlingen av personuppgifter kan dessutom leda till behov av ytterligare tillsyn av Integritetsskyddsmyndigheten och Justitiekanslern. Arbetsbördan hos berörda myndigheter och domstolarna kan således påverkas av förslaget. Även kostnaderna för rättsliga biträden kan öka med anledning av den föreslagna anmälningsskyld-

digheten. Eventuella ökade kostnader till följd av förslaget bör dock kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

6.4 Samhällsekonomiska konsekvenser

Den sammantagna brottsligheten innebär stora kostnader för samhället. Även andra värden står på spel om inte brottsligheten förhindras. För att behålla tilliten till och legitimiteten för de offentliga institutionerna är det nödvändigt att de som bidrar till dem, dvs. medborgarna, kan vara säkra på att systemen fungerar effektivt och att pengar används till det som de är avsedda för. Det finns också en risk att viljan att betala skatt kan urholkas om offentliga medel tillåts att gå till brottslig verksamhet.

Förslaget om en anmälningsskyldighet bedöms förbättra förutsättningarna för att kunna förebygga, förhindra och upptäcka brottslighet i kommuner och regioner. Förslaget bedöms därmed bidra till att upprätthålla tilliten till de offentliga institutionerna. Förhindrande av ekonomisk brottslighet kan även frigöra medel för finansiering av andra samhällsekonomiskt motiverade åtgärder. På längre sikt bedöms anmälningsskyldigheten kunna få en förebyggande effekt, genom att incitamenten att begå brott minskar. Förändringen kan således även förväntas få god effekt ur ett brottsförebyggande perspektiv. När färre brott begås minskar också kostnaderna för utredning och lagföring för berörda myndigheter och domstolar. Förslaget kan därmed även få positiva konsekvenser för samhällsekonomin.

6.5 Övriga konsekvenser

Kommuner och regioner är redan i dag skyldiga att enligt lagen om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna lämna uppgifter som behövs i deras verksamhet. Kommuner och regioner är även skyldiga att säkerställa att det finns en intern kontroll som är tillräcklig för att förebygga fel och oegentligheter i verksamheten (se avsnitt 2.2 och 2.3). Sveriges Kommuner och Regioner har under en längre tid har arbetat med att stödja kommuner och regioner i det brottsförebyggande arbetet och tillhandahåller stöd för detta arbete på sin webbplats. Förslaget om en anmälningsskyldighet bedöms därför inte medföra något behov av särskilda informationsinsatser.

Förslaget bedöms inte medföra några andra konsekvenser. Förslaget bedöms således exempelvis inte ha någon betydelse för risk och sårbarhet i krig och kris, för den offentliga servicen i olika delar av landet, för möjligheten att nå de integrationspolitiska målen eller för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företag. Förslaget bedöms inte heller medföra några effekter för sysselsättningen, miljön eller samhället i övrigt. Förslagen träffar kvinnor och män på samma sätt och bedöms inte medföra några ekonomiska eller andra effekter för jämställdheten mellan kvinnor och män.

7 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning

2 § Följande föreskrifter i lagen gäller också arbetstagare hos kommuner, regioner och kommunalförbund, nämligen

- 7–7 c §§ om bisysslor,
- 22 § om åtalsanmälan,
- 23–29 §§ om arbetskonflikter,
- 38 § om interimistiskt beslut, *och*
- 42 § första och andra styckena om vissa undantag från lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.

Föreskrifterna i 30 § om periodiska hälsoundersökningar gäller också arbetstagare hos kommuner och regioner.

I paragrafen anges vilka föreskrifter i lagen som gäller arbetstagare hos kommuner, regioner och kommunalförbund. Övervägandena finns i avsnitt 3.

Ändringen i *första stycket* innebär att 22 § om åtalsanmälan läggs till i uppräknningen av vilka föreskrifter i lagen som gäller arbetstagare hos kommuner, regioner och kommunalförbund. Tillägget innebär att kommuner, regioner och kommunalförbund är skyldiga att anmäla den som är skäligen misstänkt för att i sin anställning ha begått vissa brott till åtal. De brott som omfattas av skyldigheten är tagande av muta enligt 10 kap. 5 a § brottsbalken, grovt tagande av muta enligt 10 kap. 5 c § brottsbalken, tjänstefel eller grovt tjänstefel enligt 20 kap. 1 § brottsbalken, brott mot tystnadsplikt enligt 20 kap. 3 § första stycket brottsbalken, grovt brott mot tystnadsplikt enligt 20 kap. 3 § tredje stycket brottsbalken eller annat brott, om det kan antas föranleda någon annan påföljd än böter. Regeringen har också föreslagit att skyldigheten fr.o.m. den 1 augusti 2026 även ska omfatta missbruk av offentlig ställning och grovt missbruk av offentlig ställning enligt 20 kap. 2 § brottsbalken (prop. 2025/26:217). Skyldigheten motsvarar den som gäller för statliga myndigheter (jfr prop. 1993/94:65 s. 89, 127 och 128, se även prop. 1965:60 s. 184). I övrigt görs vissa redaktionella ändringar.